

TRADITA POPULLORE

Kur ndërtohej një kullë, ustai e maste me
pëllëmbë dore lartësinë e saj, dhe nuk e pyeste
të zotin e shtëpisë, ndërsa gjatësinë dhe
gjerësinë e kullës e vendoste i zoti i shtëpisë
duke e matur me pashë...

KULLA E BARÇIT

LIS, MAT

Kulla e Barçit klasifikohet në Tipologjinë III, sipas hartës së tipologjisë së banesave tradicionale fshatare në Shqipëri. Kjo strukturë, e cila mishëron tiparet e një banese rurale të fortifikuar, është e ndarë në dy pjesë: njëra e ndërtuar në vitin 1926 dhe tjetra në vitin 1936, duke e vendosur atë në kategorinë e "banesave vëllazërore." Kulla përfshin disa qoshe, të cilat, përveç funksionit të tyre si hapësira banimi, kishin edhe rol mbrojtës.

Planimetria e brendshme përqendrohet te shtëpia e zjarrit, e cila është hapësira kryesore e banesës dhe qendra kompozicionale. Oxhaku i saj është zbukuruar me gur të gdhendur në pjesën e sipërme. Një hapësirë tjetër e rëndësishme është oda e miqve, që luan një rol qendror në paraqitjen e mikpritjes dhe statusit shoqëror të familjes.

KULLA E SATAJVE KURDARI, KLOS

Një monument i mirëfilltë kulture, një kështjellë në miniaturë, e cila bën pjesë denjësisht në tipologjinë

III të hartës së tipologjisë së banesave popullore fshatare të fortifikuara. E ndërtuar me 3 kate, ku në katin e parë, i aksesuar nga hyrja kryesore e pajisur me shkallë të jashtme, ndodhet burgu ose hapëNjë monument i vërtetë kulturor, kjo kështjellë e vogël është një shembull i jashtëzakonshëm i Tipologjisë

III nga harta e banesave tradicionale fshatare të fortifikuara. Struktura është e ndërtuar me tre kate, ku kati i parë—i aksesuar përmes hyrjes kryesore me një shkallare të jashtme—shërbente fillimisht si burg ose si hapësirë për bagëtinë e familjes.

Hyrja kryesore të çon në katin e dytë përmes një shkallareje prej guri të fortë, ndërsa kati i sipërm (niveli i tretë) arrihet nëpërmjet shkallëve të brendshme prej druri. Kjo kullë është një përfaqësim klasik i këtij tipi, e dallueshme nga dritaret e vogla dhe qoshkat mbrojtëse mbi shkallaren. Pjesa e brendshme pasqyron thellësinë shpirtërore dhe begatinë materiale të familjes së kohës.

KULLA E GJINIT SHULBATER, KLOS

Kjo kullë është një dëshmi e mjeshtërisë arkitekturore të Shulbatrit dhe e vetmja që ka dhoma të projektuara sipas përmasave tradicionale të rajonit të Matit. E vendosur në skajin lindor të fshatit, ajo mbikëqyr lumin Mat, duke i dhënë gjithë vendbanimit një pamje të fortifikuar. Vetë fshati duket se përqëndrohet tek kjo ndërtesë e lartë me tre kate.

Kulla përmban të gjitha tiparet dalluese të një banese të fortifikuar rurale dhe klasifikohet në Tipologjinë III sipas hartës së banesave tradicionale. Karakteri i saj mbrojtës shfaqet përmes qoshkave, ndërsa dritaret e mëdha lejojnë që drita natyrale të ndriçojë brendësinë, duke balancuar funksionin me elegancën.

KULLA E SHABAN ZAJMIT SHULBATËR, KLOS

Një nga kullat e shquara në fshatin Shulbatër është ajo e familjes së Shaban Sulejman Zajmit. Sipas gojëdhënave, kjo kullë është ndërtuar rreth 250–300 vjet më parë dhe ka kaluar në rikonstrukcion pas Luftës së Dytë Botërore, duke ruajtur me kujdes tiparet e saj origjinale.

Kulla ka një sipërfaqe mbi 100 m² dhe është trekatëshe. Ajo përfshin pesë dhoma të gjera dhe ka një hyrje monumentale mbresëlënëse, e cila lidhet me hapësirat e katit të parë. Një aspekt unik i dizajnit është prania e shumë oxhaqeve në dhomat e saj. Karakteri mbrojtës i kullës theksohet nga frëngjitë, ndërsa një element pranë oxhaqeve bie në sy: një mekanizëm që ngjan me një ashensor, i përdorur për të transportuar kafën nga kati përdhes. Në oborrin e kullës ndodhet një pus i thellë rreth 33 metra, i ndërtuar në vitin 1980. Për përfundimin e tij u deshën rreth 22 vite dhe, edhe sot, ky pus vazhdon të ofrojë ujë të pijshëm për banorët dhe vizitorët.

KULLA E IMER KURTIT GURRË E VOGËL, KLOS

Kjo kullë trekatëshe, tipike për zonën e Gurrës së Vogël dhe e banuar nga familja Kurti, është një strehë mikpritëse për vizitorët. Ata që ndalen për të pushuar në oborrin e saj do të përshëndeten nga melodia magjepsëse e fyellit të bariut, luajtur mjeshtërisht nga i zoti i shtëpisë.

Me qoshkat e saj karakteristike dhe dhomën e miqve të fokusuar rreth një oxhaku të stolisur, kjo kullë është një burim frymëzimi për adhuruesit e arkitekturës tradicionale. Gjithashtu, aksesueshmëria e saj e bën atë një destinacion të përshtatshëm dhe tërheqës.

KULLA E MOÇME FSHAT, KLOS

Një banesë e ngrohtë dhe mikpritëse, me një hyrje të kompozuar nga shkallë të jashtme të mbuluara nën një strehë të hijshme, ndodhet poshtë rrugës së Arbrit, pranë degëzimit për në Klos. Sipas traditës lokale, ajo dikur qëndronte afër teqesë së Skënderbeut. E ndërtuar me teknikën e brezave të alternuar të drurit dhe gurit, dhe e mbuluar me një çati prej tjegullave vendase, ajo mishëron në mënyrë të mrekullueshme arkitekturën tradicionale të rajonit jugor të lumit Mat.

Tani e shndërruar në bujtinë, kulla pret udhëtarët me krahë hapur, duke ofruar pamje mahnitëse të luginës së lumit Mat.

Vendndodhja e saj e qetë fton vizitorët të përjetojnë bukurinë dhe atmosferën paqësore të natyrës përreth.

KULLA HUPI **DUSHAJ, BULQIZË**

Një banesë e bukur trekatëshe, e ndërtuar me teknikën tradicionale të alternimit të brezave prej druri dhe muraturës prej guri. Aksesimi në pjesën e brendshme realizohet përmes shkallëve të jashtme prej guri, të mbuluara në mënyrë elegante me një strehë mbrojtëse. E vendosur në fshatin Dushaj të Bulqizës, ajo funksionon si një bujtinë mikpritëse për vizitorët. Pozicionuar pranë një tarrace natyrore, kulla ofron shëtitje piktoreske në natyrë dhe pamje të qeta të burimeve ujore aty pranë. Vizitorët mund të shijojnë gatimet autentike të zonës, të përgatitura me dashuri dhe mjeshtëri nga familja Hupi.

KULLA KOÇI **GURRË E VOGËL, KLOS**

Një familje e thjeshtë dhe e përkushtuar në ruajtjen e traditave të Gurrës së Vogël. Kulla e tyre dykatëshe, e ndërtuar rishtazi, pasqyron dizajnin karakteristik të kullave tradicionale të zonës. Me respekt të plotë për përmasat dhe materialet tradicionale, ajo ndërthur në mënyrë harmonike gurin dhe drurin, duke krijuar një strukturë autentike. Kjo kullë sjell një frymë të re në fshat, duke nderuar trashëgiminë e tij dhe njëkohësisht plotësuar nevojat e reja të turizmit kulturor.

KULLA E KALOSHËVE KANDËRR, PESHKOPI

Kaloshët e Kandrit janë ndër fiset më të mëdha dhe më luftarake të Dibrës. Për më shumë se 150 vite, kjo shtëpi madhështore ka qënë një simbol i mikpritjes për Malësinë dhe Dibrën e Poshtme, duke ofruar strehë, ushqim dhe pije si për miq ashtu edhe për të panjohur. E ndërtuar me dritare të vogla për mbrojtje dhe luftime, kulla është projektuar për tu mbrojtur në kohë konflikti. Gjatë shekujve, ajo i ka rezistuar tre herë djegies—fillimisht nga forcat serbe dhe më pas nga italianët.

KULLA E DOÇIT LURË, PESHKOPI

E ndërtuar duke ndjekur traditën e famshme të ndërtimit të kullave të Lurës, kjo kullë e ndërtuar rishtazi pasqyron vizionin krijues dhe mjeshtërinë e pronarëve të saj. Detajet e saj arkitekturore, të kombinuara me funksionalitetin e jashtëzakonshëm për mikpritjen e vizitorëve, e kanë bërë një destinacion të dashur për ata që eksplorojnë Lurën gjatë gjithë vitit. Kulla e Doçit shërben si një pikënisje për itineraret e hiking rreth liqeneve mahnitëse të Lurës dhe si një vendtakim për të shijuar gatimet më të mira tradicionale të zonës.